

ANIMUS MOLESTANDI

**PATRÍCIA
GABANCHO**

Disquisició contra el turisme

Poques pàgines tan intensament belles com les que enceten la novel·la de Monika Zgustova *Jardí d'hivern*, amb l'escena de l'enterrament, tendre i decadent com un món que es replega sobre si mateix. Vet aquí una novel·la culta, i ho dic com a elogi. Monika Zgustova és una dona subtil i per tant intel·ligent, que ha viscut en més d'un continent i que freqüenta els aeroports com jo vaig al mercat del barri. És un luxe per a la cultura catalana. La seva novel·la està feta de matisos;

explica una època a través de poques coses, algun detall, un fragment de diàleg, una escena insinuada, una carta, una tassa de te. Els fets hi són a partir dels reflexos -llum i penombra- que provoquen. Es tracta de Praga, que no és mai una ciutat qualsevol, des de la Primavera frustrada fins avui, resseguint la història trista -coincideixo amb Xavier Pla- de l'Eva, una Eva a qui li han robat el paradís: és la història d'una supervivència i d'un secret. No hi ha mai plenitud sota una dictadura, però a la novel·la és finalment el turisme, indústria depredadora, el que destrueix les últimes reserves d'aquesta protagonista vençuda.

Doncs parlem-ne: sopava l'altre dia amb uns amics de Manresa. El monestir de Sant Benet, m'explicaven, havia estat una fita en el patrimoni sentimental dels veïns. Tothom anava a passejar pel claustre fet malbé, a seure entre les ruïnes, a fer-hi un picnic o a tocar el flabiol, tant és: s'hi sentien a casa. Des que la Caixa de Manresa l'ha restaurat, amb una inversió notabilíssima, el monestir és un territori vedat. I no es queixen que s'hagi de pagar una entrada, perquè ja veuen que s'hi han posat molts diners, sinó que, un cop feta la despesa, la visita és *guiada*. T'hi acompanyen, t'empenyen pel circuit perquè no t'atardis, segurament et fan descobrir coses que no sabies, però ja no tens la llibertat de triar les passes i el ritme. De fet, són tres circuits els programats, i diuen que estan presentats *a l'americana*, que vol dir que són mooolt moderns i interessants, i no és això la pega, sinó el segrest del patrimoni, que els ha deixat fora de l'espai que estimaven.

El turisme és inevitable, però és cert que quan recupera alguna cosa sovint la privatitza, la fa negoci, l'explota. Encara pitjor que això, el turisme infantilitza l'usuari i mata la curiositat, perquè el circuit estereotipat encapsula la realitat perquè ensenyi l'angle perfecte a la foto, perquè se'n desprengui el significat exacte, sense transgressió ni llibertat per descobrir-hi res d'inèdit, per vagarejar buscant una sorpresa. El circuit turístic et dona la ciutat ja deglutida, païda perquè no hi hagi sobres ni ensopegades. Però en aquesta operació, i això és la perversió més gran, mastega també la realitat perquè s'adapti a la foto perfecta, llimant-li les arestes, fent-la a tot arreu amable, a tot arreu idèntica.

Aliena a aquesta disquisició, que reconec que m'ha quedat una mica pedant, caminava ahir per la Ribera: quina ciutat més bonica, Barcelona, per fer-hi el turista, per caminar pels carrers brillants per la pluja i buscar-hi un racó per sopar, esperant que tingui un punt de localisme. Ahir, però, hi havia sorpresa: Muma havia encès els carrers amb centenars de milers d'espelmes i era com una anunciació de coses que no vindran, com una invitació a qualsevol mena de somni. Tot hi era possible. L'art és això: res de més allunyat al turisme que la creativitat.*

El turisme és inevitable, però quan recupera alguna cosa sovint la fa negoci, l'explota

Estesa d'espelmes ideada per Muma a la Ribera

PERE VIRGILI

TEXTURES

IGNASI ARAGAY

'Llir entre cards' i 'Plena de seny'

Si algú té la feliç idea de retre homenatge a Ausiàs March en el 550 aniversari de la mort, esdevingut el passat 3 de març, que no dubti a recórrer al volum tercer, publicat fa un any, de la *Biblioteca Barcino*, una antologia a càrrec de Francesc J. Gómez i Josep Pujol que inclou 23 dels 125 poemes coneguts de l'autor valencià i un sòlid

estudi previ. Hi trobarà un March perfectament inserit en "el progrés de la tradició", tot i que es tracti d'una tradició literària interrompuda, la catalana, i malgrat que sigui la tradició d'una cultura literària a la qual li costi de superar la condició de subalterna.

La lectura de l'obra deixa unes quantes coses

clares: és un dels més grans poetes europeus del segle XV; lluny de ser un autor difícil, és fàcil i directe; no és un solitari sinó un cortesà, igual com el seu pare, Pere, l'oncle Jaume i el cosí Arnau; és un renovador del català, i sobretot és mestre d'amor. Fuster ja el veia "escindit" entre l'aspiració a un amor pur i la seducció de l'amor

Ausiàs March i la condició de poeta fàcil i d'home enamorat

sensual. Gómez i Pujol van més enllà: "Hereu d'una tradició poètica secular, el jo poètic d'Ausiàs March no reconeix altra vida que la vida d'amor. Una vida sense amor no és vida. Però és que l'amor és per a March l'experiència i la idea que incardina els problemes fonamentals de la condició humana: el desig del plaer, l'esperança

de la felicitat i la por de perdre'ls o de no obtenir-los mai [...]. És amb l'amor que es mesura el valor d'un home". Un home que va viure i escriure per a les seves muses, rebatejades com *Llir entre cards* (nom extret d'un versicle bíblic, *lilicum inter spinas*) i *Plena de seny*. "Jo só amat, e visc dolorejant / d'altres dolors que el no amat no sap".*